



SYLWETKI PROFESORÓW POLITECHNIKI WARSZAWSKIEJ

(63) 1

LEON JAN BOLESŁAW STANIEWICZ

(1871—1951)



Leon Jan Bolesław Staniewicz urodził się 20 XII 1871 r. w Petersburgu jako syn oficera sztabu armii carskiej, polskiego działacza patriotycznego. W 1890 r. ukończył niemieckie gimnazjum klasyczne w Petersburgu i rozpoczął studia na Wydziale Fizyko-Matematycznym tamtejszego uniwersytetu. W 1894 r., po ukończeniu studiów, został asystentem w Katedrze Fizyki Uniwersytetu Petersburskiego, a od 1896 do 1901 r. był nauczycielem matematyki i fizyki w IV Gimnazjum Klasycznym i w I Korpusie Kadetów w Petersburgu.

W 1900 r. podjął dodatkowe studia w petersburskim Instytucie Elektrotechnicznym (IE), które ukończył w 1903 r., uzyskując dyplom inżyniera elektryka jako pierwszy absolwent tej uczelni. Od 1901 r. był starszym asystentem w Katedrze Elektrotechniki IE, a w 1915 r., po publicznej obronie dysertacji pt. „O nagrzewaniu się przewodów elektrycznych” uzyskał tam tytuł adiunkta, co w technicznych uczelniach w Rosji było odpowiednikiem doktoratu nauk uniwersyteckich. W 1918 r. został profesorem nadzwyczajnym i kierownikiem Katedry Elektrotechniki Ogólnej, pełniąc również w latach 1918—1919 funkcję prorektora IE. Jednocześnie pracował w innych petersburskich uczelniach: jako asystent (1902—1903), docent (1903—1917) i kierownik Katedry Matematyki (1917—1918) w Instytucie Inżynierów Cywilnych oraz jako docent w Instytucie Politechnicznym (1903—1912).

Po wybuchu rewolucji październikowej L. Staniewicz został aresztowany i przez pewien czas więziony. W 1919 r. przeniół się do Warszawy i 21 II 1920 r. objął Katedrę Elektrotechniki Politechniki Warszawskiej (PW) jako profesor zwyczajny. W czasie kilkunastoletniej pracy na PW był jej rektorem (1921—1923), prorektorem (1923/1924), delegatem do Senatu uczelni (1923—1926), dziekanem Wydziału Budowy Maszyn i Elektrotechniki (1920/1921), pierwszym dziekanem Wydziału Elektrotechnicznego (1921) i dziekanem Wydziału Elektrycznego (1929—1933). Jako rektor PW doprowadził do uzyskania przez uczelnię prawa nadawania stopni naukowych (1921), przyczynił się do ustalenia programu studiów i obsadzenia katedr wysokiej klasy specjalistami. Za jego rektoratu wprowadzono wykłady z zakresu aerodynamiki i mechaniki lotu oraz zorganizowano laboratorium aerodynamiczne, które stało się początkiem Oddziału Lotniczego, wydzielonego w roku akad. 1922/1923. Wtedy też ustalono do dziś obowiązujące godło uczelni.

W związku z podpisaniem protestu brzeskiego prof. L. Staniewicz został we wrześniu 1933 r. pozbawiony katedry i po kilku dniach przymusowo emerytowany. Chociaż do 1939 r. prowadził jeszcze wykłady z zakresu instalacji elektrycznych na Wydziale Architektury PW, poświęcił się w tym okresie głównie pracy naukowej. Podczas okupacji hitlerowskiej pozostał

w Warszawie, skąd w 1944 r. wysiedlono go do Milanówka. Po upadku powstania warszawskiego organizował tam wraz z rektorem Uniwersytetu Warszawskiego, prof. W. Antoniewiczem, Radę Główną Opiekuńczą, mającą na celu niesienie pomocy pracownikom naukowym. Po wyzwoleniu przez kilka miesięcy przebywał w Zakopanem, a od 1 X 1945 r. objął wykłady na Wydziale Mechaniczno-Elektrycznym Politechniki Gdańskiej, gdzie w lipcu 1946 r. otrzymał stanowisko profesora zwyczajnego w Katedrze Elektrotechniki Teoretycznej.

Prof. L. Staniewicz był wybitnym dydaktykiem. Kładł nacisk na powiązanie studiów teoretycznych z praktyką zawodową i jako dziekan wymagał od studentów czteromiesięcznej praktyki fabrycznej na stanowisku robotniczym. Wprowadził także naukowe wycieczki zagraniczne, wspólne dla asystentów i studentów. Jego dorobek naukowy stanowią — oprócz 30 skryptów i podręczników — liczne publikacje w czasopismach fachowych, dotyczące elektrotechniki teoretycznej, miernictwa elektrycznego, historii techniki i teorii prądów zmiennych. Jego praca pt. „Teoria prądów zmiennych” (1935), która była pierwszą w języku polskim książką na ten temat, przyniosła mu nagrodę Towarzystwa Naukowego Warszawskiego (TNW) (1950). Jeszcze przez wiele lat po śmierci autora była ona podstawowym podręcznikiem akademickim z tego przedmiotu.

Prof. L. Staniewicz był członkiem Akademii Nauk Technicznych (ANT) (1923), członkiem zwyczajnym TNW (1930), członkiem zarządu (1929—1933) i członkiem honorowym (1932) Stowarzyszenia Elektryków Polskich. Prowadził szeroką działalność w organizacjach społecznych i naukowych. Jeszcze w czasie pobytu w Petersburgu brał czynny udział w życiu polonijnej społeczności, będąc m.in. zarządzającym majątkiem (syndykiem) kościoła Św. Katarzyny (1903—1917), jednego z najważniejszych ośrodków tamtejszej Polonii. Wraz z prof. M. Lalewiczem kierował w 1921 r. w PW akcją na rzecz uczonych w Rosji Radzieckiej. Był członkiem Państwowej Rady Elektrycznej (1922—1939), członkiem honorowym Towarzystwa Bratniej Pomocy Studentów PW (1923), współpracownikiem Komisji Słownictwa Technicznego przy ANT, prezesem Polskiego Komitetu Elektrotechnicznego (1924—1932) i członkiem Rady Technicznej przy ministrze komunikacji (1925—1939). W 1921 r. jako jeden z ekspertów oceniał założenia warszawskiej sieci telefonicznej, a w 1923 r. przeprowadzał ekspertyzę i odbiór instalacji Warszawskiej Transatlantyckiej Centrali Radiotelegraficznej.

Prof. L. Staniewicz zmarł nagle 22 I 1951 roku w Gdańsku. Został pochowany na cmentarzu Powązkowskim w Warszawie (136-VI 21/22). Był odznaczony Krzyżem Komandorskim Orderu Polonia Restituta (1938).